

Energy Community

Моніторинг впровадження Україною зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства

Випуск 10 (жовтень 2014 року)

22 жовтня у Національному інституті стратегічних досліджень відбулось засідання експертної робочої групи з опрацювання пропозицій до [актуалізації Енергетичної стратегії України](#). Новий підхід обумовлений, у тому числі, необхідністю "узгодження методології формування стратегічних документів енергетичної політики та механізмів її реалізації відповідно до зобов'язань України в рамках приєднання до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства" та Угоди про Асоціацію Україна-ЄС.

28 жовтня, на виконання урядового Розпорядження № 864, [Наказом № 766](#) Міністерства енергетики створено багатосторонню групу для розроблення, втілення і моніторингу ефективності виконання реформ, відповідно до зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства. До групи увійшли представники відповідних міністерств та відомств, державних компаній та бізнес-асоціацій, а також громадськості, зокрема 6 членів експертної коаліції "Енергетичні Реформи".

29 жовтня Єврокомісія оприлюднила [Рекомендацію 2014/761/EU щодо застосування правил внутрішнього енергетичного ринку](#) у відносинах між країнами-членами ЄС та Договірними Сторонами Енергетичного Співтовариства. Органам влади, регуляторам та компаніям країн ЄС рекомендується активно співпрацювати з партнерами у країнах Енергетичного Співтовариства, зокрема у сфері застосування законодавства ЄС на ринках газу та електроенергії. Будь-які посилання на співпрацю та координацію дій у правилах ЄС слід також застосовувати до партнерів в Енергетичному Співтоваристві.

Також, у жовтні розпочалися коаліційні переговори між партіями-переможцями парламентських виборів 26 жовтня. У проекті коаліційної угоди, запропонованої "Блоком Петра Порошенка", йдеться про низку реформ: зокрема, [перехід на прямі договори купівлі-продажу вугілля](#) з ліквідацією ДП "Вугілля України", [скасування перехресного субсидування](#) на ринках газу й електроенергії, встановлення [єдиної оптової ціни на газ](#) для усіх категорій споживачів, закріплення цілі з обмеження імпорту газу однією компанією до [30%](#) та знизивши до такого ж відсотку [плату за користування надрами](#) для приватних видобувних компаній.

Загалом прогрес України у виконанні зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства виглядав у жовтні наступним чином:

У сфері безпеки постачань:

Україна пропонує комерційні та адміністративні рішення для розширення обсягів реверсних поставок газу

1 жовтня [розпочалося постачання](#) газу за контрактом між НАК "Нафтогаз України" та норвезькою компанією Statoil. У [Наказі № 747](#) від 24 жовтня Міненерговугілля погодило підписання рамкового контракту купівлі-продажу газу між німецькою компанією E.ON Global Commodities SE і "Нафтогазом".

22 жовтня "Нафтогаз" [запропонувала](#) словацькому оператору Eustream технічне рішення, яке дозволить значно розширити потужність цього газотранспортного маршруту. За даними аналізу компанії, вагомим підстав відмовляти "Укртрансгазу" в підписанні прямих договорів об'єднання мереж з Eustream або іншими операторами ГТС більше не існує.

Для цього, як стверджує "Нафтогаз" потрібно застосування європейського законодавства (Третього енергопакету), зокрема усунення компанії-посередника "Газпром експорт", який блокує "великий реверс".

Міненерговугілля погодило своїм [Наказом №746](#) від 24 жовтня підписання "Нафтогазом" договору з Eustream про доступ до газотранспортної мережі та транспортування газу.

В Україні також планується розширення реверсних поставок газу через [спорудження нового інтерконектору до Польщі](#) потужністю 8-10 млрд. кубометрів на рік, що [підтверджує "Укртрансгаз"](#). Як наголосив прем'єр-міністр А.Яценюк, додатковий газогін дозволить отримувати додаткові 80 млн. кубометрів на день. Політик [доручив](#) терміново підготувати проект будівництва інтерконектора, провести переговори з ЄІБ та ЄБРР.

Відбувається повноцінна [лібералізація імпорту газу](#) з Європи: почалося виконання контрактів для металургійного заводу "АрселорМіттал Кривий Ріг", трейдерів "Астроінвест-Україна" та "Укрзакордонгеологія". Оператор "Укртрансгаз" також відзначає [зростання середньої калорійності газу](#) з нарощування реверсних постачань.

Досягнення домовленостей щодо "зимового газового пакету" знизило напругу, однак не зняло проблему безпеки постачань

9-й Газовий форум Енергетичного Співтовариства, що відбувався 7-8 жовтня, [висловив глибоку стурбованість](#) газовою суперечкою України та РФ і закликав Договірні Сторони зробити все для забезпечення якнайвищих стандартів постачань.

30 жовтня у Брюсселі відбулася заключні переговори у форматі Україна-ЄС-РФ, які стартували ще 2 травня і яким передували інтенсивні консультації між посадовцями України та ЄС. За підсумками зустрічі, були [підписані 3 документи](#):

- Зобов'язуючий Протокол щодо умов постачання російського газу на період з листопада 2014 року до 31 березня 2015 року;
- Доповнення № 33 до Контракту від 19 січня 2009 року між НАК "Нафтогаз України" та ВАТ "Газпром" щодо купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках;
- Лист президента Єврокомісії Ж.М.Баррозу до Президента України П.Порошенка, яким закріплено гарантії щодо фінансової підтримки, а також готовність сприяти подальшому нарощуванню реверсних поставок газу.

Того ж дня, Розпорядженням [№ 1045-р](#) під гучною назвою "Про забезпечення енергетичної безпеки України та Європейського Союзу в осінньо-зимовий період 2014/15 року" Кабмін схвалив проект Зобов'язуючого протоколу, а також дозволив "Нафтогазу" використати відповідні кошти для сплати боргу за імпортований газ (також регламентовано [Наказом № 767](#) Міненерговугілля).

Міністр [Ю.Продан підтвердив](#), що запасів газу в підземних сховищах достатньо для початку сезону; за інформацією ЗМІ, [український уряд планує](#) звести до мінімуму закупівлі російського газу.

Замість ринкових підходів, уряд запроваджує жорсткі адміністративні методи

16 жовтня ЄС оприлюднив результати стрес-тестів газових систем. Для України це дослідження вказує на [можливість забезпечення 70% потреб газу з інших джерел](#), оцінюючи дефіцит на рівні 5 млрд. кубометрів.

Тим часом, 8 жовтня Постановою [№ 568](#) урядом змінено Порядок розподілу коштів, що надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання, для проведення розрахунків з гарантованим постачальником природного газу. Кабінет Міністрів посилив власні контрольні функції, затвердивши порядок [контролю за виконанням інвестпрограм](#) з тепло- та водопостачання, та зареєструвавши законопроект про затвердження [щорічних прогнозних балансів виробництва і споживання паливно-енергетичних ресурсів](#).

14 жовтня у Верховній Раді зареєстровано урядовий законопроект [№ 5166](#) про надзвичайні повноваження в газовій сфері, який передбачає право Кабміну обмежувати або припиняти поставки газу, змінювати його ціну, примусово викупляти газ приватних компаній у період обмеження або припинення постачання на територію України. Дії оператора ГТС та інших учасників ринку в умовах надзвичайного стану підпорядковуються рішенням уряду.

Такий підхід суперечить [рекомендаціям Єврокомісії для країн Енергетичного Співтовариства](#), даних за підсумками стрес-тестів: якнайшвидше запровадження ринкових правил ЄС, перегляд надзвичайних планів та процедур, моніторинг стабільності мереж, забезпечення резерву потужностей.

Не менш напружена ситуація виникла в електроенергетиці, через дефіцит на ринку вугільної продукції

Через бойові дії на Донбасі та дефіцит вугілля Україна все більше коштів витрачає на його імпорт. Зокрема, через [вивезення бойовиками вугільної продукції](#) до Росії, [обстріл](#) та [пошкодження](#) шахт, дефіцит вугілля досяг [4 млн. т](#) (лише в 2014 році). За 9 місяців на імпорт витрачено [більше 1,2 млрд. дол.](#), наприкінці жовтня розпочалися комерційні поставки [вугілля з ПАР](#).

Як заявив міністр енергетики Ю.Продан, відомство готується до можливих перебоїв з електропостачанням. Зокрема, на випадок надзвичайних ситуацій фахівці вже [підготували графіки відключень електроенергії](#). Крім того, Україна повністю [припинила експорт до Білорусі](#), а також зменшила його [вдвічі до Криму](#). Водночас міністр підкреслив, що країна [не може припинити експорт електроенергії до Молдови](#), оскільки це призведе до припинення електропостачання частини Одеської області.

14 жовтня віце-прем'єр В.Гройсман заявив, що уряд [готується до будь-яких сценаріїв](#) у період опалювального періоду в умовах обмежень поставок газу і вугілля. Він також поінформував, що Україна – спільно з американськими і канадськими партнерами – доопрацьовує відповідний план реагування.

У сфері реформи газового ринку:**Підтримується висока інтенсивність контактів з ЄС, який стає більш поінформованим про здійснення реформ газового ринку**

У жовтні на громадське обговорення [виставлено проект закону](#) про ринок газу, який Секретаріат Енергетичного Співтовариства представив уряду навесні цього року і який українські експерти доопрацювали відповідно до українського законодавства.

3 жовтня у Брюсселі міністр енергетики Ю.Продан взяв участь у [круглому столі про реформування ГТС](#) України. Посадовець поінформував про прогрес у імплементації Україною вимог Третього енергетичного пакета, а також виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

29 жовтня Ю.Продан [зустрівся](#) з віце-президентом Єврокомісії з питань Енергетичного Союзу М.Шефчовічем, який приступив до виконання обов'язків із 1 листопада. Сторони обговорили "пріоритетні напрями співробітництва України та нового складу ЄК у сфері енергетики".

Здійснено кроки для переходу транспортування (зокрема, транзиту) газу на систему "вхід/вихід", що має позитивно вплинути на інвестиційну привабливість ГТС і сховищ

Постановою від 1 жовтня [№ 577](#) уряд визначив, що вимоги Постанови від 3 жовтня 2012 р. [№ 899](#) в частині заборони здійснювати витрати на аудиторські та консалтингові послуги не поширюються на "Нафтогаз". Зокрема йдеться про можливість здійснення у 2014 році витрат на аудиторські послуги, а також послуги з оцінки в рамках реформування системи управління Єдиною газотранспортною системою України згідно з вимогами Директиви 2009/73/ЄС.

9 жовтня Кабінет Міністрів оприлюднив [Постанову від 03.09.2014 № 510](#) "Про вдосконалення державної політики у сфері регулювання діяльності з транспортування природного газу магістральними трубопроводами територією України".

16 жовтня "Нафтогаз" ініціював провадження в Арбітражному інституті при торгівельній палаті Стокгольма щодо внесення змін до контракту з "Газпромом" на транзит газу. Як [повідомили](#) в компанії, цей крок пов'язаний з виконанням зобов'язань України в Енергетичному співтоваристві, зокрема імплементації до кінця року положень Третього енергетичного пакету. Йдеться про зміну методики розрахунку транзитного тарифу та приведення її у відповідність до законодавства ЄС, передачу прав і обов'язків "Нафтогазу" українському оператору ГТС, а також компенсацію у зв'язку з недостатніми обсягами прокачування.

Прем'єр-міністр А.Яценюк заявив, що Україна [може гарантувати транзит](#), однак для цього необхідно підписати договори з операторами ГТС європейських країн після перегляду транзитної угоди з "Газпромом". Політик [нагадав](#), що уряд встановив процедуру встановлення тарифу за транспортування природного газу, засновану на ринкових принципах.

17 жовтня Міненерговугілля [Наказом № 726](#) затвердила Примірний договір на транзит газу та рекомендувало "Укртрансгазу" перевести договірну базу на нові засади. 31 жовтня НКРЕКП оприлюднила [проект постанови](#), яким затверджується порядок формування тарифів на транспортування газу на основі тарифної системи "вхід/вихід" з урахуванням цілей стимулюючого регулювання.

31 жовтня, на засіданні Антикризового енергетичного штабу, прем'єр-міністр А.Яценюк [доручив](#) Міненерговугілля і "Нафтогазу" у перший тиждень листопада подати умови конкурсу із залучення інвесторів ЄС і США до експлуатації та модернізації ГТС і газових сховищ.

Конкуренцію на ринку планують посилити через закріплення вимог щодо відокремлення функцій з розподілу та постачання газу

За інформацією [дослідження](#), виконаного Секретаріатом Енергетичного Співтовариства, у 2013 році 3 із 50 регіональних газопостачальних компаній продають більше 5% спожитого газу. Частка ринку, яку займають ці облгази – 18,9%. Також дослідження виявило, що Україна – одна з 2 країн Енергетичного Співтовариства, де розподільчі компанії обслуговують більше ніж 1 постачальника газу.

14 жовтня у Верховній Раді зареєстровано законопроект [№ 5171](#) про внесення змін до Закону "Про засади функціонування ринку природного газу" (автор – депутат О.Кужель із фракції ВО "Батьківщина"). Законопроектом пропонується зміни та доповнення, покликані відновити вільну конкуренцію серед виконавців робіт із приєднання замовників до ГТС. Якщо зараз облгази продовжують домінувати на ринку вказаних робіт, то документом визначається право замовника на власний розсуд обирати виконавця послуг з приєднання (на підставі наявних дозволів та ліцензій).

30 жовтня НКРЕКП оприлюднила [проект постанови](#) Кабінету Міністрів "Про внесення змін до Типового договору про надання населенню послуг з газопостачання" на виконання вимог щодо відокремлення функцій з розподілу та постачання природного газу. Проектом передбачається, що договір про надання послуг з газопостачання укладається між трьома сторонами – споживачем, газопостачальним та газорозподільним підприємствами.

У сфері реформи ринку електроенергії:**Уряд зосередився на питаннях стабільної роботи ринку електроенергії**

Керівництво країни намагається втримати ситуацію з цінами і постачанням електроенергії під контролем – Президент [П.Порошенко](#) [закликав](#) зробити систему формування тарифів на електроенергію прозорою, щоб здешевити її вартість, а прем'єр [А.Яценюк](#) [заборонив](#) використовувати в'ялові відключення електроенергії.

Розпорядженням [№ 915-р від 1 жовтня](#) Кабінет Міністрів погодив пропозиції Міненерговугілля щодо вжиття на ринку електричної енергії тимчасових надзвичайних заходів. Відповідно до документу, регулятору було доручено скоригувати тарифи на електроенергію, НЕК "Укренерго" мала визначити допустимий рівень зниження резерву енергогенеруючих потужностей, а ДП "Енергоринок" мало розробити графіки навантаження енергетичної системи України.

Враховуючи нову – вищу – вартість вугілля і фінансовий дисбаланс генеруючих компаній, [НКРЕКП](#) [відкоригувала тарифи](#), знизивши тариф на передачу електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, а також тариф на відпуск електроенергії НАЕК "Енергоатом", і призупинила нарахування інвестиційної складової до тарифу на реконструкцію та модернізацію обладнання енергоблоків ТЕС. Крім того, для оперативного реагування та подолання наслідків порушення роботи ринку електроенергії [Наказом Міненерговугілля № 712](#) було створено спеціальну робочу групу.

Регулятор за рахунок тарифів намагається вирішити проблему економії енергоресурсів, а зміна тарифів на експорт електроенергії вплинула на його обсяги

4 жовтня відбувся [черговий щомісячний аукціон](#) з доступу до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж, участь в якому взяли три компанії. Зокрема, ДТЕК викупила 95 МВт доступу для експорту електроенергії в Польщу та 500 МВт – в Молдову. Компанія "Закарпаттяобленерго" викупила доступ до перетину "ОЕС України – енергосистема Словаччини" потужністю 10 МВт, а ПАТ "Донбасенерго" – 50 МВт в напрямку Молдови.

3 метою усунення соціальної напруги і приведення розрахунків за електроенергію до законодавчих норм, 21 жовтня НКРЕКП оприлюднила проект постанови "Про внесення змін до Порядку застосування тарифів на електроенергію", відповідно до якої нарешті була [вирішена проблема з оплатою електроенергії](#) населенням, що проживає у квартирах цокольних поверхів житлових будинків, а також було замінено деякі терміни та їхні визначення.

24 жовтня регулятор збільшив населенню [обсяги споживання електроенергії](#) з 3600 до 5000 кВт-год за найнижчими тарифами з метою стимулювати заміщення газу для опалення та підігріву води. Таке збільшення обсягів споживання електричної енергії до рекомендоване постановою Уряду [№ 540 від 16 жовтня](#) "Про стимулювання споживачів природного газу та теплової енергії до переходу на використання електричної енергії для опалення і підігріву води".

У сфері державного регулювання енергетики:**Завершується формальна частина процесу створення нового регулятора**

8 жовтня Розпорядженням [№ 924-р](#) уряд звільнив С.Дунайла з посади голови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг (Нацкомпослуг). 13 жовтня Указами №№ 787-798 Президент звільнив членів Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики (НКРЕ) та Нацкомпослуг, а також [призначив](#) головою ліквідаційних комісій члена НКРЕКП В.Тарасюка.

Урядовим Розпорядженням від 22 жовтня 2014 р. [№ 1038-р](#) було об'єднано бюджетні призначення для НКРЕКП, шляхом передачі їх від НКРЕ до Нацкомпослуг. Зрештою, 17 жовтня сама НКРЕКП [Наказом № 3](#) затвердила власний регламент.

У сфері відновлюваної енергетики:**Державна політика заміщення газу відображається і на пріоритетах, що надаються розвитку ринку біопалива, сонячної енергетики та інших видах ВДЕ**

2 жовтня Держенергоефективності був організований круглий стіл, присвячений, у тому числі, питанням [формування ефективного внутрішнього ринку біопалива для заміщення газу та необхідних для цього додаткових законодавчих змін](#). Голова правління Біоенергетичної асоціації України Г.Гелетуха поінформував, що на сьогоднішній день сектор біоенергетики вже заміщає 1,6 млрд. кубометрів газу, а згідно з прийнятим Національним планом дій з відновлюваної енергетики до 2020 року планується додатково замістити 5,5 млрд. кубометрів газу на рік.

9 жовтня державний ["Ошадбанк" почав кредитування фізосіб на придбання опалювальних котлів](#), які працюють на будь-яких видах палива і енергії, крім природного газу. Програма передбачає відшкодування позичальникам до 20% тіла кредиту, але не більше 5 тис. грн. Кредит надається на термін до 36 місяців за ставкою 25% річних. Обов'язковий власний внесок клієнта – 10% вартості котла, мінімальна сума кредиту – 1 тис. грн, максимальна – 30 тис. грн. Станом на початок листопада, програмою [скористалися 232 громадянина](#), а загальна сума наданих кредитів перевищила 4 млн. грн. Також, як підрахував Інститут відновлюваної енергетики НАН України, використання існуючого технічно-досяжного потенціалу сонячної енергії в Україні [дозволить зекономити понад 5 млрд. кубометрів природного газу](#). При цьому вчені стурбовані, що високий потенціал може бути не використаний, якщо уряд України не гарантуватиме стабільність законодавства та гарантії захисту вже вкладених коштів для інвесторів.

20 жовтня у парламенті було зареєстровано урядовий законопроект [№ 5183](#) "Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з прийняттям Закону "Про адміністративні послуги", яким пропонується зміни щодо визначення конкретних підстав для видачі свідоцтва про кваліфікацію когенераційної установки та свідоцтва про належність палива до альтернативного.

Попри затвердження Національного плану дій з відновлюваної енергетики до 2020 року, уряд не забезпечив усунення бар'єрів для розвитку галузі

1 жовтня Кабінет Міністрів своїм [Розпорядженням № 902-р](#) затвердив [Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року](#). Проект розроблено на виконання зобов'язань України у рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та відповідно до Директиви ЄС. Згідно з документом, загальна потужність усіх джерел ВДЕ (без урахування великих гідроелектростанцій) повинна збільшитися більш ніж в 5,5 рази – з нинішніх 1024 МВт (станом на 1 жовтня) до 5700 МВт. Зокрема, потужності вітрових електростанцій повинні збільшитися у 5,6 рази (до 2280 МВт), сонячних електростанцій – в 5,1 рази (до 2300 МВт), малої гідроенергетики – на 25% (до 150 МВт). Рекордна динаміка закладена для сегмента біомаси: у найближчі 6 років відповідні потужності повинні зрости в 40 разів – з 24 до 950 МВт.

У зв'язку з публікацією Національного плану дій з відновлюваної енергетики до 2020 року, на початку листопада [Секретаріат Енергетичного Співтовариства вирішив закрити справу ECS-07/14 стосовно України з приводу невиконання законодавства у сфері відновлюваної енергетики](#).

Водночас, 2 жовтня Секретаріат Енергетичного Співтовариства звернувся до України з відкритим листом, в якому [висловив сумнів щодо правомірності використання вимог "місцевої складової" для об'єктів відновлюваної енергетики](#). "Попередні висновки Секретаріату – це правило порушує Директиву 2009/28/ЄС, а також статтю 7 Договору [про заснування Енергетичного Співтовариства], яка забороняє дискримінаційні дії", йдеться у повідомлення. Україна має два місяці з моменту відправлення листа на викладення своєї позиції, інші зацікавлені сторони можуть надати Секретаріату свої аргументи впродовж одного місяця.

Також, 14 жовтня [Міністерство енергетики та вугільної промисловості підготувало до розгляду Кабміну пакет пропозицій, який включає зменшення тарифів для "зеленої" генерації](#), насамперед сонячної, з метою вивільнення 1,5-2 млрд. грн. у тарифах на придбання вугілля антрацитової групи для теплових електростанцій.

У Міненерго, повідомили, що НКРЕКП до цього часу не прийнято необхідні рішення. Зі слів спеціаліста управління генеруючих підприємств НКРЕКП О.Козакевича, [регулятор не проти перегляду законодавчих норм, однак наполягає на тому, що фізично не встигне підготувати всі необхідні документи.](#)

У сфері навколишнього середовища:

За підтримки ЄС здійснено фінансові та організаційні кроки на підтримку адаптації екологічного законодавства України до європейських стандартів

17 жовтня під час публічної дискусії [було представлено результати дослідження належного екологічного врядування в контексті європейської інтеграції.](#) Оцінку підготували експерти регіону за підтримки ВЕГО "МАМА-86" в рамках проекту Зміцнення потенціалу Національних платформ Форуму громадянського суспільства Східного Партнерства", що фінансується ЄС. Це дослідження охоплює такі напрями, як: співпраця з ЄС; зміцнення адміністративних структур і процедур; розробка екологічних стратегій, планів і програм; інтеграція екологічної політики; оцінка впливу на навколишнє середовище; доступ до інформації та участь громадськості в процесі прийняття рішень; співпраця з розвитку спільної екологічної інформаційної системи. За словами експертів, Україна не надто покращила свій результат — показники практично такі ж, що і 2 роки тому.

22 жовтня уряд ухвалив Розпорядження № 1013-р ["Про передачу у 2014 році деяких бюджетних призначень Міністерству екології та природних ресурсів"](#) щодо передачі коштів, джерелом надходження яких є третій транш Угоди про фінансування програми "Підтримка реалізації Стратегії національної екологічної політики України". Мінприроди отримало додаткові 68,4 млн. грн. на виконання програми 2401500 "Здійснення заходів щодо реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища".

28 жовтня 2014 року Мінприроди з робочим візитом [відвідали експерти Групи підтримки України з Європейського Союзу](#) ("група Балаша"). Під час зустрічі керівники підрозділів Міністерства обговорювали можливості допомоги в екологічній галузі з метою наближення вітчизняного законодавства до європейських правових норм. До кінця 2014 року Група підтримки України визначатиме і координуватиме (залучаючи країни-члени ЄС) технічну допомогу.

Спостерігається активізація заходів, що можуть сприяти охороні диких птахів

22 жовтня уряд ухвалив [Концепцію боротьби з деградацією земель та опустелюванням](#) (Розпорядження № 1024-р). Очікується, що державна цільова програма, серед іншого, сприятиме збереженню і відновленню біорізноманіття, зменшенню обсягу викидів парникових газів, адаптація до змін клімату завдяки здійсненню заходів з охорони і невиснажливого використання земельних та інших природних ресурсів, збереження ґрунтів та відтворення їх родючості.

Окрім цього, 8 жовтня 2014 року Кабінет Міністрів затвердив [Положення про Державне агентство лісових ресурсів України](#) (Постанова № 521). Положення визначає правовий статус Держлісагенства, основними завданнями якого є реалізація державної політики у сфері лісового та мисливського господарства та внесення на розгляд МінАПК пропозицій щодо державної політики у сфері лісового та мисливського господарства.

Інтерес до проблеми також демонструють представники бізнесу, які [доводять безпечність об'єктів вітроенергетики для оточуючого середовища.](#) 4 жовтня завершила свою роботу перша в Україні Міжнародна науково-практична конференція "Екологічний моніторинг вітрових та сонячних електростанцій". Протягом трьох днів орнітологи, екологи, провідні експерти з питань оцінки впливу на оточуюче середовище з України, Росії, Швеції та Голландії, разом з провідними вітроенергетичними компаніями обговорювали основні питання, пов'язані з моніторингом та оцінкою впливу вітрових і сонячних електростанцій, ліній електропередач на оточуюче природне середовище під час їх проектування, будівництва та експлуатації. Практична частина конференції була проведена на майданчику Ботієвської ВЕС, що належить компанії "Вінд Пауер" (ДТЕК). Там була проведена практична демонстрація обладнання та сучасних програм зі спостереження за переміщенням птахів 24 години на добу по території всієї ВЕС.

У сфері енергоефективності:**Політика енергозбереження спрямовується урядом на заміщення газу через стимулювання переходу на електроенергію і тверде паливо**

Україні з початку року вдалося зекономити [16%](#) від споживання газу. На фоні [початку опалювального сезону](#), прем'єр-міністр А.Яценюк закликав всі органи державної влади та місцевих адміністрацій [економити газ](#) і доручив головам ОДА, Мінрегіону, НАК "Нафтогаз України" та НКРЕКП встановити ліміти споживання природного газу для ліцензіатів і суб'єктів споживання природного газу.

Держенергоефективності продовжує говорити про [заміщення газу на відміну від інших країн, де прагнуть до зменшення енергоспоживання загалом](#). Зокрема, відомство повідомило про урядове рішення спрямувати [50 млн. грн. на відшкодування частини тіла кредиту на закупівлю населенням електричних або твердопаливних котлів](#). 1 жовтня Кабмін прийняв Постанову [№ 491](#) "Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо ефективного використання енергетичних ресурсів та енергозбереження", закріпивши таким чином механізм кредитування. Станом на кінець жовтня в Тернопільській, Львівській та Сумській областях видано кредитів на [1 млн 150 тис. грн.](#) Держенергоефективності планує використати на енергозбереження 440 млн. грн., наданих ЄС, а також вирішити питання [здешевлення кредитів](#) для українських виробників твердопаливних котлів.

16 жовтня урядом прийнято Постанову [№ 540](#) "Про стимулювання споживачів природного газу та теплової енергії до переходу на використання електричної енергії для опалення і підігріву води", якою встановлено "стимулюючий тариф" на електроенергію для тих споживачів газу і тепла, що перейшли на використання електроенергії для опалення і підігріву води. У свою чергу, НКРЕКП збільшила для населення, яке для обігріву використовує електроопалювальні установки, обсяги споживання електричної енергії до [5000 кВт-год за найменшим тарифом](#) (Постанова № 164 "Про затвердження Змін до Тарифів на електроенергію, що відпускається населенню").

В Держенергоефективності повідомили про створення урядом ряду стимулів для виробників твердого палива, очікують, що тверда біомаса та біогаз дозволить замінити [18,16 млрд. кубометрів газу](#) та готові ініціювати для цього законодавчі зміни. Також у відомстві пропонують [державне співфінансування](#) проектам з заміщення газу вже в цьому році, обіцяючи відшкодувати 20-30% інвестованих коштів.

В Мінрегіоні [завершилося громадське обговорення](#) постанови Кабміну "Про стимулювання заміщення природного газу при виробництві теплової енергії для бюджетних установ та організацій", суть якого полягає у вирівнювання тарифу на виробництво теплової енергії з імпортного природного газу та з інших видів палива та енергії – пропозиції до міністерства за час, відведений на обговорення, не надходили.

Уряд [затвердив План коротко- та середньострокових заходів щодо скорочення обсягу споживання природного газу на період до 2017 року](#) (Розпорядження від 16 жовтня № 1014-р), передбачивши виділення в наступному році коштів з бюджету на покриття частини кредитів підприємцям на закупівлю енергозберігаючого обладнання та відшкодування частини кредитів для населення, розробки стимулюючих механізмів, в тому числі щодо заходів з енергозбереження в будівлях та ін.

Примітно, що вказаним планом передбачено до березня 2015 року розробити та внести на розгляд уряду "проект акта Кабінету Міністрів України щодо схвалення Національного плану дій з енергоефективності до 2020 року як складової частини зобов'язань України перед Енергетичним Співтовариством" (відповідальні – Держенергоефективності, Мінекономрозвитку, Мінрегіон, Мінінфраструктури та Мін'юст). 25 жовтня голова Держенергоефективності С.Савчук [заявив](#), що Національний план дій з енергоефективності планують винести на розгляд уряду за 2 місяці.

Водночас, урядом підтримується співпраця з міжнародними фінансовими інституціями

Світовий банк розпочав [новий проект технічної допомоги](#), метою якого є допомога Києву, Тернополю та Кам'янцю-Подільському у впровадженні енергоефективності в різних сферах ЖКГ, а також сприяти переходу від фрагментарних заходів до багато секторального бачення.

Окрім того, Італія запропонувала Україні [надання експертної допомоги](#) в галузі енергоефективності. Поділитися досвідом фінансування енергоефективних проектів готова [Норвегія](#). Тим часом, Кабмін прийняв розпорядження ([від 13 жовтня 2014 р. № 956-р](#)), відповідно до якого Мінфін укладе з обласними, міськими радами та підприємствами-учасниками проектів Міжнародного банку реконструкції та розвитку "Другий проект розвитку міської інфраструктури (Проект розвитку міської інфраструктури - 2)" та "Підвищення енергоефективності в секторі централізованого теплопостачання України" договори про субкредитування.

На фоні перегляду функцій Держенергоефективності, в уряді продовжують працювати над запровадженням послуг енергетичного сервісу, оновлень технічних регламентів та інформування громадськості

В Держенергоефективності відбувається процес перегляду функцій, зокрема [відмови від контролюючих функцій](#) на користь стимулюючих механізмів та інструментів моніторингу. Представництво Єврокомісії в Україні та Держенергоефективності обговорили необхідність [надання агентству технічної допомоги](#) для якнайшвидшої та ефективної гармонізації законодавства України у сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики до вимог ЄС. Голова агентства, в свою чергу, запропонував створення [фонду з енергозбереження](#) для фінансування заходів з енергоефективності, зокрема у житловому секторі.

Також у відомстві сподіваються, що запровадження ЕСКО-контрактів дозволить [скоротити споживання газу бюджетним установам вдвічі](#). Для подолання перешкод для запровадження ЕСКО створять робочу групу для лобювання відповідного законодавства в Верховній Раді нового скликання. Пакет законопроектів щодо ЕСКО-механізмів подано на розгляд урядового комітету, проте вони [потребують доопрацювання](#) відповідно до висновків Секретаріату Кабміну, хоча в Мінрегіоні вже обговорюють їх практичне застосування. Тим часом, представники громадськості [повідомили](#) про зняття низки важливих для ЕСКО положень в результаті доопрацювання, невнесення їх на розгляд уряду, а також звинувачують Мінфін в саботажі впровадження енергосервісних компаній.

8 жовтня Кабмін вніс зміни до Технічного регламенту максимально дозволеного споживання електроенергії холодильними приладами (Постанова [№ 528](#)), уточнивши терміни та сферу застосування регламенту.

Також, у жовтні збільшилася інтенсивність [навчальних тренінгів](#), конференцій (зокрема, з [обговорення ЕСКО-механізмів](#)), [засідань робочих груп](#), [інвестиційних конференцій](#), [міжнародних форумів](#), [ділових стажувань](#) тощо. Тим часом, Мінрегіон проводить [громадське обговорення](#) проекту свого наказу ["Про внесення змін до Порядку доведення до споживачів інформації про перелік житлово-комунальних послуг, структуру цін/тарифів, зміну цін/тарифів з обґрунтуванням її необхідності та про врахування відповідної позиції територіальних громад"](#).

Поки не спостерігається поступу в стимулюванні енергетичної ефективності будівель, а політика щодо обліку тепла підпорядкована цілям зниження споживання газу

В Мінрегіоні оцінили потреби багатоквартирних житлових будинків в термомодернізації на рівні [75%](#) (Держенергоефективності застарілим називає [85%](#) житлового фонду), а також відзначили, що споживання і втрати теплової енергії в більшості багатоквартирних будинків у 3-3,5 рази перевищують європейські стандарти. Причиною для цього в міністерстві бачать відсутність ефективного власника житла, а вирішенням називають в тому числі і розроблений проект закону "Про житлово-комунальні-послуги". Голова Держенергоефективності С.Савчук вважає, що за попередніми підрахунками на заходи з енергозбереження в житловому фонді потрібно буде [1 трлн. грн.](#) до 2020 року.

Громадська рада при Мінрегіоні, зібравши та узагальнивши пропозиції громадськості (в жовтні [завершилися консультації з громадськістю](#)) щодо проекту закону "Про енергетичну ефективність будівель", визнала його "таким, що [не відповідає прогресивним міжнародним практикам стимулювання у сфері енергоефективності](#) та потребує доопрацювання".

Зокрема, Громадська рада виступила проти обов'язкової сертифікації енергоефективності будівель, а також вважає перепоною у діяльності архітекторів нав'язування обов'язкової розробки паспортів енергоефективності у складі проектної документації; натомість пропонується розробити збалансований законопроект.

Водночас в [Плані коротко- та середньострокових заходів щодо скорочення обсягу споживання природного газу на період до 2017 року](#), затвердженому урядом, міститься доручення до листопаду 2014 року розробити та внести на розгляд Кабінету Міністрів "проект закону України щодо забезпечення енергоефективності будівель, що передбачатиме, зокрема, механізми стимулювання здійснення енергозберігаючих заходів у будівлях" (відповідальні – Мінрегіон, Міненергочай, НКРЕКП (за згодою), Мінекономрозвитку, Мінфін, Мін'юст та Держенергоефективності).

Попри плани Мінрегіону довести забезпеченість приладами обліку теплової енергії до 42-45%, там [повідомили](#), що направили передбачені кошти на заходи із заміщення та скорочення споживання газу, а проблему обліку тепла хочуть вирішити "в найближчі 1,5-2 роки". Водночас, відповідно до наведених даних, втрати теплової енергії на всіх етапах її виробництва та транспортування складають [до 45%](#) (норматив – 23,6%), що означає, що марно витрачаються понад 3,7 млрд. куб. м природного газу.

Експерти ж [закликають](#) до обладнання всіх багатоквартирних будинків засобами обліку спожитої теплової енергії та тепловими пунктами з погодним регулюванням, і зауважують, що подібні проекти мають терміни окупності в межах одного року та зниження теплоспоживання в середньому на 30%.

У сфері нафти і нафтопродуктів:

Запаси технологічної нафти, викачаної з частини трубопроводів, все ще планують спрямувати на споживчі потреби

21 жовтня Арсеній Яценюк заявив, що [уряд має резерви нафти для того, щоб переробити її і поставити 200 тис. тонн мазуту на українські ТЕЦ](#). Таким чином Кабмін планує замінити 3 млрд. кубометрів російського газу. За повідомленнями, [виграти від такого розвитку подій може група "Приват"](#), яка контролює основного виробника – "Укртатнафту" (Кременчуцький НПЗ). Голова правління "Укртатнафти" Павло Овчаренко підтвердив ЗМІ, що завод повністю зупинив експорт, готуючись задовольняти внутрішній попит.

Тим часом, 24 жовтня [Наказом № 742](#) Міненергочай скасувало свій попередній Наказ № 662 "Про порядок визначення випробувальних лабораторій", завершивши цикл із встановлення постійного (не тимчасового) порядку кваліфікації лабораторій, що перевіряють якість пального.

У сфері статистики:

Розширення міжнародного співробітництва може сприяти побудові європейської системи енергетичної статистики

7 жовтня відбулася церемонія [підписання Меморандуму про взаєморозуміння](#) між Урядом України і Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо поглиблення співробітництва. Меморандумом визначаються пріоритетні сфери та форми співробітництва з ОЕСР на дворічний термін, серед яких вказано і розвиток статистики.

У сфері конкуренції:

АМКУ вивчив ринок нафтопродуктів

Наприкінці жовтня [Антимонопольний комітет оприлюднив результати досліджень ринку нафтопродуктів](#). В результаті встановлено факти зловживання монопольним становищем компаній на регіональних ринках, а також сумарне завищення ціни на 40% світлих нафтопродуктів (5-6 млн. тонн).

"139 монопольних положень встановлено в ході розслідування 77 справ про порушення у вигляді зловживання монопольним становищем. Рішення по цих справах буде прийнято в центральному апараті до кінця листопада", заявили в АМКУ.

У сфері соціальної політики:

Прозорість ціноутворення на енергетичні ресурси залишається низькою, як і поінформованість населення про нові механізми компенсацій та субсидій

Віце-прем'єр-міністр – Міністр регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ В.Гройсман зізнався, що сам [не до кінця розуміє, як формується тариф](#) на енергоносії і очікує, що Верховна Рада нового скликання на рівні законодавства має створити умови для відкриття даних щодо формування тарифу (паралельно з розкриттям інформації про те, [хто і скільки добуває газу, хто ним володіє, хто володіє потужностями](#)). Він висловився за невідкладний розгляд та прийняття Верховною Радою пакету законопроектів (до якого також входить [проект Закону "Про житлово-комунальні послуги"](#)) що дозволить "класифікувати житлово-комунальні послуги у залежності від функціонального призначення та за порядком встановлення тарифів".

Тим часом, в НКРЕКП оголосили [про встановлення тарифів на послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води](#) населенню, що є суттєво вищими за минулорічні, аргументуючи нові ставки зміною методології, приведенням до економічно обґрунтованого рівня. Регулятор планує звернутися до уряду з пропозицією повернутися до методології розрахунку тарифів на 12 місяців, а не на 6, визнаючи, втім, що при цьому виникатимуть проблеми для "Нафтогазу".

І НКРЕКП, і прем'єр-міністр А.Яценюк [закликали](#) до кращого інформування населення щодо субсидій. Станом на 31 жовтня 2014 року за відповідною компенсацією додаткових витрат на оплату комунальних послуг в умовах підвищення цін і тарифів на ці послуги до органів соціального захисту населення звернулося лише [7,5 тис. домогосподарств](#). Загалом право на пільги та субсидії в Україні мають [близько 10 млн. сімей](#). При цьому А.Яценюк [доручив розробити додаткові механізми компенсацій](#) у зв'язку з підвищенням тарифів, визнавши, що наявний механізм не є досконалим.

Водночас, з 1 жовтня вступив в дію [удосконалений порядок призначення житлових субсидій](#), що включає нові соціальні нормативи. Мінрегіон продовжив роз'яснювати нововведення, акцентуючи увагу не тільки на зменшенні нормативів щодо постачання газу в розрахунку на кількість людей в житлових приміщеннях, не обладнаних лічильниками, але і на збільшенні норм опалюваної площі для отримання субсидій. Водночас Мінрегіон [зауважив](#), що норми зі споживання води встановлюються місцевою владою та в тому числі відіграють "психологічну" роль, спонукаючи до встановлення лічильників та економії.

Як повідомили в Мінсоцполітики, за допомогою міжнародних організацій та проектів (у тому числі Світового банку) Україна планує створити [ефективну систему адресної державної соціальної допомоги та соціальних послуг](#), а також підвищити державну підтримку малозабезпеченим сім'ям вже у 2015 році.